

Plukovník ing. Jiří Kavena obhájil před komisí Vědecké rady VA AZ v říjnu 1968 kandidátskou disertační práci na téma:

„Velitelsko-štábní cvičení jako model ozbrojeného zápasu“.

Disertant v práci ukazuje, za jakých podmínek a do jaké míry lze pokládat VŠC za adekvátní model ozbrojeného zápasu a jak je tedy možné použít údajů, zjištěných na těchto cvičeních, ve vojenskovo-vědecké práci.

Teoretický základ disertace tvoří obecná teorie systémů, teorie modelování a současně vojenské doktrinární zásady, vyjádřené řády.

Disertační práce, včetně úvodu a závěru, má celkem sedm kapitol.

V úvodní kapitole ukazuje výchozí stanovisko celkového postupu a charakteru práce.

Ve druhé kapitole se zabývá problémem systému.

Ve třetí kapitole porovnává podobnosti procesů ozbrojeného zápasu a velitelsko-štábního cvičení na podkladě fungování hmotných nositelů obou těchto procesů. Jako hmotné nositele považuje jednotlivé prvky ozbrojených sil států (koalic), které se snaží navzájem se zničit, dobýt území nepřítele nebo uhájit vlastní území a tak dosáhnout politických cílů států (koalice). Kromě těchto dvou prvků vzal v úvahu ještě terén a povětrnostní situaci.

Čtvrtá, pátá a šestá kapitola tvoří vlastní jádro disertační práce.

Ve čtvrté kapitole disertant z podsystemu „vlastní vojska“ vyděluje a analyzuje prvek (velitelství), tj. velitele, štáb, štáby (oddělení) druhů vojsk a služeb. Definuje jeho základní vlastnosti, určuje jeho vztahy s vlastními vojsky, nepřítelem a přírodním prostředím. Současně rozebírá vliv cvičících velitelství na kvalitu informací a třídění informací.

V páté kapitole rozebírá zvláštnosti VŠC jako modelu ozbrojeného zápasu na základě teorie modelování. Ukazuje, že VŠC se zúčastní jen malá část divize, a to pouze velitelství divize a velitelství jednotlivých útvarů. Pro systém, tvořený těmito velitelskými prvky, používá termínu „systém divize“. Zdůrazňuje, že VŠC jako model je vlastně modelem teorie vojenského umění — tedy představy o tom, jak by takový zápas mohl vypadat, a že tedy není přímo modelem ozbrojeného zápasu. Autor v této kapitole dochází k závěrům o obsahu a způsobu práce ŘC a RS na VŠC a o jeho přípravách. Zdůrazňuje, že za soudobých podmínek není možné

Kandidátská disertační práce

řešit rozehru cvičení tak, aby vytvářela na cvičení situaci odpovídající ozbrojenému zápasu. K tomu by bylo nutné, kromě problémů vědeckosti, zdokonalit rozhodčí službu, a to hlavně koncovou rozhodčí službu, zdokonalit její spojení a hlavně vytvořit reálné časové normy pronikání rozkazů a nařízení všeho druhu. Po technické stránce by to vyžadovalo daleko dokonalejší spojovací síť rozhodčí služby a zasazení samočinného počítače k plynulému sledování předpokládaného vývoje situace vlastních vojsk, nepřítelů a terénu.

V šesté kapitole vychází disertant ze závěrů předcházejících kapitol a vyvozuje, že VŠC není schopno verifikovat poznatky taktiky a operačního umění a v nejlepším případě může dát jen odpověď, zda cvičící velitelství, popřípadě RS a ŘC zvládl či nezvládl doktrinní zásady.

Poněkud jiná je situace v teorii velení, kde lze za předpokladu dodržení velmi náročných podmínek ze strany zpracovatelů i řídicích cvičení a celé rozhodčí služby získat určité údaje, které vyjadřují některé tendence vývoje velení. Problém je však v tom, zda jsme schopni konat tolik cvičení a s takovými nároky na jejich řízení, aby dávala statisticky vyhodnotitelné závěry.

Šestá kapitola vyvozuje ze závěrů předcházejících kapitol:

1. VŠC může být modelem při zachování určitých podmínek jen té části ozbrojeného zápasu, jehož hmotným nositelem je „systém divize“, a to jen v oblasti velení a ne tedy v taktice a operačním umění.

2. VŠC může být relativně pravdivým modelem chování „systému divize“ pouze za těchto podmínek:

— doktrinní závěry se budou pokládat za objektivně správné, odpovídající objektivním zákonům ozbrojeného zápasu,

— péči ŘC a RS budou vytvořeny na cvičení takové podmínky, aby struktura „velitelství“ na cvičení odpovídala skutečně „velitelství“ v ozbrojeném zápase,

— hmotné působení okolí (nepřítel, vlastní vojska, přírodní prostředí) bude péči ŘC a RS převedeno na informační působení a zabezpečeno jeho respektováním cvičícími,

— bude-li rozehra cvičení rozehrávána reálně.

Avšak i při respektování těchto doporučení, výsledky VŠC budou podle autora vždy subjektivně ovlivňovány ŘC, RS i cvičícími; zejména nebude možné modelovat psychický stav cvičících.

Kandidátská disertační práce plukovníka Ing. Jiřího Kaveny je uložena v ÚTK VA AZ pod čj. 037605/4F.

ZKUŠENOSTI

PRAXE